INTERNET MAKONIDA O‘ZBEK TILI VA MILLIY KONTENTNI RIVOJLANTIRISH

G‘ulomova Oydinoy Lutfiddin qizi
Andijon davlat chet tillari universiteti
Xorijiy filologiya va turizm fakulteti
FTO‘ Ingliz tili yo‘nalishi talabasi
https://doi.org/10.5281/zenodo.24151820

Annotatsiya. Mazkur maqolada globallashuv davrida o‘zbek tilining internet makonidagi o‘rni va ahamiyati, milliy kontentning shakllanishi hamda rivojlanish jarayonlari yoritilgan. Raqamli muhitda o‘zbek tilidagi axborotlar hajmini oshirish yo‘llari tahlil qilingan. Shuningdek, media makon va zamonaviy axborot texnologiyalari orqali davlat tilining mavqeini mustahkamlashga oid ilmiy-amaliy masalalar ko‘rib chiqilgan. Tadqiqot natijalari asosida yoshlarning ona tiliga bo‘lgan hurmatini kuchaytirish yuzasidan takliflar berilgan.
Kalit so‘zlar: o‘zbek tili, internet makoni, milliy kontent, globallashuv, raqamli muhit, axborot texnologiyalari, media makon.

Abstract. This article highlights the role and importance of the Uzbek language in the internet space during the era of globalization, as well as the formation and development of national content. It analyses ways to increase the amount of information available in the Uzbek language in the digital environment. In addition, the article examines scientific and practical issues related to strengthening the status of the state language through media platforms and modern information technologies. Based on the research findings, recommendations are proposed to increase young people's respect for their mother tongue.
Keywords: Uzbek language, internet space, national content, globalization, digital environment, information technologies, media space.

Аннотация: В данной статье освещаются роль и значение узбекского языка в интернет-пространстве в эпоху глобализации, а также процессы формирования и развития национального контента. Анализируются пути увеличения объёма информации на узбекском языке в цифровой среде. Кроме того, рассматриваются научно-практические вопросы укрепления статуса государственного языка посредством медиапространства и современных информационных технологий. На основе результатов исследования предложены рекомендации по повышению уважения молодёжи к родному языку.
Ключевые слова: узбекский язык, интернет-пространство, национальный контент, глобализация, цифровая среда, информационные технологии, медиапространство.

KIRISH

Bugungi kunda jadal rivojlanib borayotgan raqamli texnologiyalar va globallashuv sharoitida har bir milliy tilning internet makonidagi o‘rni va nufuzi uning kelajagini belgilovchi asosiy omillardan biriga aylanmoqda. O‘zbekiston Respublikasida davlat tilining nufuzini oshirish, uni zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va internet tarmog‘ida keng tatbiq etish borasida keng ko‘lamli ishlar amalga oshirilmoqda. Internet global axborot maydoni bo‘lib, unda milliy o‘zlikni saqlab qolish va o‘zbek tilidagi sifatli kontentni ko‘paytirish eng muhim vazifalardan biri hisoblanadi.

© 2026 London International Monthly Conference on Multidisciplinary Research and Innovation. All Rights Reserved.

Raqamli asrda til faqatgina muomala vositasi bo‘lib qolmasdan, balki bilim, axborot va ma’rifatni tarqatish hamda xalqning intellektual salohiyatini namoyon etuvchi asosiy mezon sanaladi. Internet makonida milliy tilning barqaror mavqega ega bo‘lishi uning kelajak avlodlar tomonidan qay darajada faol qo‘llanilishi bilan dog‘liq.

Internet tarmog‘ining kengayishi bilan har qanday tilning zamonaviy axborot muhitidagi faolligi uning elektron bazalardagi ishtirokiga bog‘liq bo‘lib qoldi. Bugungi kunda o‘zbek tilidagi internet resurslari, veb-saytlar, elektron kutubxonalar va ijtimoiy tarmoq sahifalari soni ortib borayotgan bo‘lsa-da, jahon miqyosidagi yirik axborot oqimlarida milliy tilimizdagi kontent ulushini yanada oshirish ehtiyoji sezilmoqda. Milliy kontentni rivojlantirish va raqamli lisoniy muhitni boyitish jarayonini quyidagi asosiy yo‘nalishlar bo‘yicha batafsil tahlil qilish mumkin:

1. Qidiruv tizimlarida (SEO) o‘zbekcha kontentni ommalashtirish

Foydalanuvchi internetdan o‘zbek tilida ma’lumot qidirganda, yetarli va sifatli ilmiy, badiiy yoki texnik ma’lumotlarni topishi uchun saytlarimiz soni va sifati yaxshilanishi lozim.

Afsuski, ko‘plab texnik va ilmiyatga oid atamalar hanuzgacha boshqa tillarda qidirilmoqda, bu esa milliy tilimizning internetdagi imkoniyatlarini cheklaydi.

Qidiruv tizimlarini optimallashtirish (SEO) qoidalariga rioya qilgan holda, sifatli ilmiy va texnik atamalarni o‘zbek tiliga to‘g‘ri o‘girish, ularni elektron platformalarga joylashtirish muhimdir. Internet foydalanuvchilari qidiruv so‘rovlariga o‘zbek tilida to‘liq va mukammal javob olsalar, ularning milliy resurslarga bo‘lgan ishonchi hamda murojaati muttasil ortib boradi.

2. Vikipediyada o‘zbek tilidagi ma’lumotlar bazasini boyitish

Dunyo bo‘ylab millionlab odamlar bilim olish uchun foydalanadigan ushbu ensiklopediyada o‘zbek tilidagi maqolalar salmog‘ini oshirish, ularning ilmiy asoslanganligini ta’minlash milliy ziyo ahlining oldidagi sharafli burchdir. Bugungi kunda onlayn ensiklopediyalar dunyo ilmiy xaritasining muhim qismini tashkil etadi. O‘zbekcha Vikipediyani rivojlantirish – faqatgina maqolalar sonini oshirish emas, balki ularning faktik to‘g‘riligi, ilmiy manbalarga tayanilganligi va akademik uslubda yozilganligini ta’minlash demakdir. Oliy ta’lim muassasalari talabalari, yosh tadqiqotchilar va mutaxassislarni ushbu jarayonga keng jalb etish raqamli ensiklopedik bazani keskin boyitishga xizmat qiladi.

3. Ijtimoiy tarmoqlar va mobil ilovalar muhitida til madaniyatini yuksaltirish

Bugungi yoshlarning aksariyati vaqtini ijtimoiy tarmoqlarda o‘tkazishini hisobga olsak, tarmoqlardagi savodxonlik, chiroyli va to‘g‘ri o‘zbek tilida kontent yaratish madaniyati tilimizning saqlanishiga xizmat qiladi. Raqamli lisoniy muhitni shakllantirishda sun’iy intellekt texnologiyalari va avtomatik tarjima dasturlariga o‘zbek tilini integratsiya qilish ishlari ham jadal davom ettirilmoqda.

Ijtimoiy tarmoqlarda o‘zbek tilining imlo qoidalariga rioya etilishi, ko‘cha jargonlari va chet el so‘zlarining o‘rinsiz qo‘llanilishini kamaytirish bo‘yicha targ‘ibot ishlarini olib borish lozim. Zamonaviy media makonda vizual va audio-vizual kontentlar (videolar, podkastlar, infografikalar) ulushi yuqori bo‘lganligi sababli, ularning ham davlat tilida sifatli taqdim etilishi yoshlarning ona tiliga bo‘lgan hurmatini kuchaytiradi.

4. Sun’iy intellekt va raqamli til texnologiyalarining integratsiyasi

Globallashuv davrida tildan foydalanish ko‘lamini kengaytirishning eng samarali omillaridan biri bu sun’iy intellekt va tabiiy tilni qayta ishlash (NLP) tizimlaridir. O‘zbek tilidagi korpuslarni (katta hajmdagi matnlar bazasini) yaratish, kompyuter lingvistikasini rivojlantirish va o‘zbek tilini matnni nutqqa hamda nutqni matnga o‘tkazuvchi dasturlarga kiritish davr talabidir. Bu orqali o‘zbek tili nafaqat insonlararo, balki inson va texnologiya o‘rtasidagi muloqot tiliga aylanadi.

© 2026 London International Monthly Conference on Multidisciplinary Research and Innovation. All Rights Reserved.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, internet makonida o‘zbek tilining o‘rnini mustahkamlash va milliy kontentni rivojlantirish kompleks yondashuvni talab etadi. Ona tilimizning raqamli muhitdagi raqobatbardoshligini ta’minlash uchun quyidagi amaliy takliflar ilgari suriladi:

Ilmiy va texnik lug‘atlarni raqamlashtirish: Texnik, tibbiy va axborot texnologiyalari sohasidagi atamalarni o‘zbek tilidagi yagona elektron lug‘at bazasiga biriktirish va ularni internetda ochiq manba sifatida joylashtirish.

Keng jamoatchilik va yoshlarni jalb etish: Yoshlar o‘rtasida o‘zbekcha maqola va kontent yaratish bo‘yicha tanlovlar, "WikiStipendiya" kabi loyihalarni muntazam tashkil etish.

Kompyuter lingvistikasini qo‘llab-quvvatlash: Sun’iy intellekt vositalarining o‘zbek tilidagi nutq va matnlarni to‘g‘ri tushunish ko‘nikmalarini oshirish uchun katta matnlar korpusini (dataset) shakllantirish.

Savodxonlikni nazorat qilish: Ijtimoiy tarmoqlarda, rasmiy veb-saytlarda va raqamli mediada davlat tili me’yorlariga va imlo qoidalariga rioya etilishini ta’minlash bo‘yicha targ‘ibot va tavsiyalarni kuchaytirish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasining "Davlat tili haqida"gi Qonuni. – T.: O‘zbekiston, 2020.
2. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma’naviyat, 2008.
3. Yo‘ldoshev B. Hozirgi o‘zbek adabiy tili. – Toshkent: Universitet, 2021.
4. Jumaniyozov R. Internet jurnalistikasi va raqamli media asoslari. – Toshkent: Akademnashr, 2023.
5. Abduazizov A. O‘zbek tili fonetikasi va kompyuter lingvistikasi asoslari. – Toshkent: Fan, 2019.
6. Berdialiyev A. Tilshunoslik va axborot texnologiyalari. – Farg‘ona: Farg‘ona universiteti nashriyoti, 2022.

© 2026 London International Monthly Conference on Multidisciplinary Research and Innovation. All Rights Reserved.